

Анастасія Кавунник

ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ З ПИТАНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ПОСТІЙНОЇ ДЕЛЕГАЦІЇ УКРАЇНИ В ПА “ЄВРОНЕСТ”: ДЖЕРЕЛА ДО ВИВЧЕННЯ, ЕТАПИ РОЗВИТКУ

Парламентська Асамблея “Євронест” (EURONEST Parliamentary Assembly) посідає чільне місце серед важливих для України форм ініціативи Європейського Союзу “Східне Партнерство” (далі – “СхП”). З 2011 р. вона є додатковим компонентом “СхП” для активізації законодавчої діяльності парламентарів країн-учасниць ініціативи Європейського Союзу (далі – ЄС). В Україні представницьким органом для впровадження Парламентської Асамблеї “Євронест” (далі – ПА “Євронест”) стала Постійна делегація Верховної Ради України (далі – ВР України). Забезпечення форм діяльності цієї делегації здійснює Комітет з питань європейської інтеграції Верховної Ради України (далі – Комітет з питань європейської інтеграції). Його праця представлена у площині практичних та медіа-інформаційних комунікацій. Це – різнорівневі зустрічі, робочі, пленарні засідання; комітетські слухання, фіксація яких відбувається у формі управлінської, службової, традиційної, електронної документації. Об’єктом дослідження теми цієї статті є документація вище перелічених представників Постійної делегації та Комітету з питань європейської інтеграції. Вона становить важливий концепт сучасної національної історіографії, наукових знань, особі джерелознавства, архівознавства, документознавства України. Вони формують джерельну базу означеної документації, як важливого інформаційно-законодавчого носія фактів, подій, рішень, що потребують виконання.

Важливість пропонованої теми статті полягає в можливості висвітлити історичне документознавство на сучасному етапі, розвиток його наукових напрямів на прикладі управлінської документації, особі Комітету з питань європейської інтеграції. У статті робиться спроба представити вперше управлінську документацію вказаного Комітету (звіти, службові довідки, листи) та матеріали з Сайту ПА “Євронест” (резольюції, звіти, інформаційні довідки) для визначення співпраці на етапах ініціювання, становлення, розвитку ПА “Євронест”

Опрацювання форм роботи, управлінської документації Постійної делегації стало можливим завдяки Борису Івановичу Тарасюку, народному депутату України, у 2011–2015 роках – Співголови ПА “Євронест”,

та Людмилі Валентинівні Протасенко, головному консультанту секретаріату Комітету з питань європейської інтеграції.

Наукове дослідження документів як ствердження їх інформаційно-змістового контексту, тематичної класифікації, фактажу подій міжпарламентських заходів у хронології європейського простору, як-то різнорівневі зустрічі; робочі, пленарні засідання; комітетські слухання подає панораму становлення та розвитку ПА “Євронест”, розкриває її значимість в процесі активізації парламентської взаємодії між країнами-учасницями для реалізації ініціативи ЄС “СхП”.

Документальну базу дослідження становить Управлінська документація вище представленого Комітету з питань європейської інтеграції. Її ключовим поняттям є документ, його види, типи, опрацьовані у відповідних наукових працях. Як відомо, процес створення документів називають документацією, а документальне управління інформацією (в установі) – це створення службових документів, змістом яких є управлінська інформація¹. Документи, які установа створила або отримала в процесі діяльності, є управлінськими.

У контексті цієї теми важливим атрибутом документа є його функціональна складова, яку він виконує в комунікаційному процесі, поміж законодавчими органами країн-учасниць “СхП” та Європейським Парламентом (далі – ЄП). В адміністративно-управлінській практиці службові документи визначаються як внутрішньо-обігові, що створюються і функціонують лише в установі та належать до неопублікованих документів, які не є виданнями чи їх частинами². Тому основна частина представлених у статті документів Комітету з питань європейської інтеграції належить до визначення “неопубліковані документи”. Втім, вони становлять органічну складову в процесі створення та функціонування службових документів, визначену як “управління документацією”.

В контексті аналізу етапів Парламентської Асамблеї “Євронест” вагомим є рішення Комітету закордонних справах Європарламенту, на якому в грудні 2006 р., осібю Я. Саріуш-Вольські, задовго до появи ініціативи “Східне Партнерство”, запропонував ідею про доцільність створення ПА “Євронест”.

Перший етап становлення ПА “Євронест” представлений 2007–2008 роками, коли в матеріалах Резолюції ЄП 15 листопада 2007 р., пропонувалося заснувати Парламентську Асамблею ЄС “Євронест”, а в пункті

---

¹ С. Кулешов, *Управлінське документознавство: [навч. посіб. для вищ. навч. закл. культури і мистец.]*, К. (ДАКККіМ) 2003, с. 7.

² *Ibid.*, с. 35.

№ 41 було записано “з метою посилення парламентського партнерства між ЄП та країнами Європейської політики сусідства (далі – ЄПС) залучити Парламенти України, Молдови, Вірменії, Грузії та Азербайджану, а також спостерігачів від демократичних сил Білорусі”³.

Пропозиція про ПА “Євронест” значно зміцнилася влітку 2008 р., що стверджується активною політичною позицією насамперед України. Для прикладу, своєрідною формою міжпарламентської співпраці мала стати 4–5 червня 2008 р. Конференція “Східний вимір Європейської політики сусідства: “Разом в наступні 50 років” (Parliamentary conference on the European Neighbourhood Policy East: “Together towards the next 50 years”), до участі в якій були запрошені делегації з України, Вірменії, Азербайджану, Грузії, Молдови, Білорусі – країн, які мали право звернутися, відповідно до статті 49 Договору про ЄС, з поданням про членство в ньому.

Показовою напередодні проведення Конференції позначилася політика української делегації на чолі з Б. Тарасюком з прагненням в ЄС конкретизувати такі складові зовнішньої політики, як-то “політика розширення” й “політика сусідства”. Вже за 10 днів до її початку, 26 травня 2008 р., представництву України було надане рішення засідання Ради міністрів ЄС про ініціативу “СхП”, у положеннях якої містилися сприятливі для України аспекти, зокрема: чітке розмежування зовнішньополітичних підходів ЄС до відносин зі своїми “південними” (сусіди Європи) та “східними” сусідами (східні Європейські сусіди); можливість виведення відносин між ЄС та його східними Європейськими сусідами за межі ЄПС; пріоритет розробки дорожніх карт з країнами-партнерами, спрямований на запровадження взаємного безвізового режиму; створення поглиблених та всеохоплюючих зон вільної торгівлі.

Активна позиція української делегації була стверджена як у службовому Листі Б. Тарасюка до А. Яценюка – у той період – Голови ВР України⁴, так й повторно озвучена в ході Конференції ініціативи щодо створення ПА “Євронест”, як парламентської установи ЄС. На думку ініціаторів ЄП Я. Саріуша-Вольські й Ч. Теннока, це сприяло би об’єднанню представників ЄП, ВР України, парламентів Грузії, Молдови, Азербайджану, Вірменії, що мали правові підстави у майбутньому стати членами ЄС.

Наприкінці вказаного листа Б. Тарасюк звернувся з пропозицією “підтримати участь Верховної Ради України у Парламентській асамблеї

³ European Parliament Resolution of 15 November 2007 on strengthening the European Neighbourhood Policy (2007/2088(INI)). Ресурс доступу – <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P6-ТА-2007-0538>.

⁴ Лист з управлінської документації Комітету з питань європейської інтеграції.

ЄС-Східні сусіди (EURO-NEST) як додаткового формату міжпарламентського діалогу з ЄП та ініціативи ЄС “СхП”⁵. На основі Звіту Конференції, опрацьованого Секретаріатом Комітету з питань європейської інтеграції, слідувало, що ПА “Євроност” полегшить для ЄС співпрацю з п’ятьма державами-учасницями “СхП”, які мали спільну радянську історію, але різний стан суспільно-економічного розвитку, ступінь готовності до членства в ЄС. Для України були окреслені першочергові завдання щодо спрощення візового режиму, адміністрування кордонів й інституційної стабільності.

Другим етапом у формуванні ПА “Євроност” слід вважати 2009–2010 рр. Впровадження ініціативи ЄС “СхП” на Установчому Саміті в Празі 7 травня 2009 р. зумовило подальше формування позицій країн-партнерів щодо участі в ПА “Євроност”. Так, з травня 2009 р. проводились офіційні зустрічі, переговори, конференції між країнами-партнерами ПА “Євроност” й ЄС як на європейському, так і на національному рівнях.

Історико-політичне значення мало Спільне засідання представників профільних парламентських комітетів країн-учасниць “СхП”, організоване 18 травня 2009 р. за ініціативи Б. Тарасюка в Залі ВР України в м. Київ. За його результатами було прийнято документ “Рекомендації для профільних парламентських комітетів країн-учасниць “СхП” щодо їх участі в ПА “Євроност”⁶. Делегаціями вітався офіційний початок ініціативи ЄС “СхП” з визнанням європейської ідентичності держав-партнерів, забезпеченням парламентського моніторингу з метою підтримки і розвитку “СхП”, дотриманням у практичній діяльності ПА “Євроност” таких принципів, як диференціація, спільна власність, спільна відповідальність. На засіданні у виступі щодо основних цілей діяльності ПА “Євроност” Б. Тарасюк, зазначив: “по-перше функціонування ПА “Євроност” визначається як парламентський контроль. По-друге – підвищення ефективності парламентської діяльності здійснюється шляхом впровадження стандартів практик ЄС, що здійснюватиметься через інформаційні обміни, стажування співробітників національних парламентів, тренінги та навчальні програми. По-третє, підтримка адаптації національного законодавства держав-партнерів здійснюється через реалізацію проектів співробітництва на двохсторонній, та багатосторонній основі”⁷.

⁵ З Листа управлінської документації Комітет з питань європейської інтеграції.

⁶ Зі Звіту неопублікованої управлінської документації Комітету з питань європейської інтеграції.

⁷ З матеріалів Звіту неопублікованої управлінської документації Комітету з питань європейської інтеграції.

Цей приклад стверджував важливість “Рекомендацій”, що розкривав спільні позиції учасників, які впливали на кінцевий формат установчих документів з поданням до ЄП для узгодження ПА “Євронест”. Вже на установчому засіданні делегації ЄП у ПА “Євронест”, яке відбулося 30 вересня 2009 р. в м. Брюссель, Головою делегації від ЄП в ПА “Євронест” став К. Вігенін, депутат від політичної групи “Прогресивний альянс соціалістів та демократів” (Болгарія). У жовтні 2009 р., за присутності української делегації на конференції “Парламентський вимір «Східного Партнерства»”, вкотре були обговорені практичні аспекти створення ПА “Євронест”. Це свідчило про продовження формуванні міжпарламентського співробітництва.

Значний інтерес в учасників цієї конференції мав виступ Б. Тарасюка, на той період – голови Комітету з питань європейської інтеграції – щодо принципів, цілей та механізмів функціонування ПА “Євронест”. Позиція доповідача базувалася на положеннях відповідного листа Голови Верховної Ради України В. Литвина до Президента Європейського Парламенту Х. Пьоттерінга (вих. 17-8/75 від 21 січня 2009 року) та Рекомендаціях для національних парламентів України, Азербайджану, Білорусі, Вірменії, Грузії та Молдови стосовно можливої участі в Парламентській Асамблеї ЄС – Східні сусіди від 18 травня 2009 року.

Так, у Звіті з неопублікованої управлінської документації Комітету з питань європейської інтеграції слідує, що “під час виступу на конференції Б. Тарасюк зазначив, що ВР Україна сприймає ініціативу створення Асамблеї “Євронест” як додатковий формат співробітництва, який доповнюватиме основний формат – двостороннього співробітництва національних парламентів країн-партнерів та Європейського Парламенту. У випадку з Україною таке співробітництво здійснюється у рамках Комітету з парламентського співробітництва, що, після підписання Угоди про асоціацію, буде трансформовано у Парламентський комітет асоціації. У свою чергу ПА “Євронест” має забезпечити ефективний парламентський моніторинг співробітництва в рамках ініціативи “СхП” та підготовку рекомендацій щодо його розвитку, забезпечити інформаційні обміни між учасниками та допомогу в адаптації національних законодавств країн-учасниць до законодавства ЄС. Необхідне постійне співробітництво ПА “Євронест” з Комітетами національних парламентів країн-членів ЄС шляхом регулярної участі представників у засіданнях у статусі спостерігачів”. Представлена цитата Б. Тарасюка зі Звіту Комітету мала підтримку в учасників конференції, зокрема представників парламентів

Естонії – С. Міксера, Болгарії – Д. Чукарські, Фінляндії – Е. Туомоя. Пропозиції України були також підтримані французьким сенатором Б. Бурзаї та литовським парламентарієм А. Азубаліс, які запропонували доповнити склад учасників ПА “Євроonest” представниками національних парламентів країн-членів ЄС, для розширення міжпарламентського діалогу не лише з Брюсселем, але й з національними столицями. Така пропозиція була підтримана нідерландським парламентарем Л. Блюмом: “Розширення Євро-союзу – це питання національних парламентів, а не Європарламенту”⁸.

Обговорення організаційних питань між делегаціями й учасниками національних парламентів країн-членів ЄС на Конференції в жовтні 2009 р. віцілому засвідчило підтримку ПА “Євроonest”, готовою до офіційного прийняття у 2010 році. Разом з тим залишалися невирішеними деякі концептуальні питання, в тому числі й залучення білоруської опозиції до участі в ПА “Євроonest” з прагненням унеможливити її політичну ізоляцію на Європейському континенті у майбутньому.

Третій етап, що завершував підготовку до відкриття ПА “Євроonest” представляли парламентські заходи 2010–2011 років. Так, у Брюсселі 24 червня 2010 р. відбулося розширене засідання Комітету закордонних справ ЄП, метою якого було обговорення практичних аспектів започаткування роботи ПА “Євроonest”. Українську делегацію очолював Б. Тарасюк. У засіданні взяли участь члени делегації ЄП, представники національних парламентів країн-партнерів “СхП”, а також представники фракцій ЄП для обговорення проектів Установчого акта та Регламенту Асамблеї. Втім, головна увага була приділена парламентарями “білоруському питанню”, участю країни в ПА “Євроonest”, й представлена дискусією з полярними думками від повної підтримки до заклику не обговорювати формат співробітництва, а розпочинати роботу ПА “Євроonest” з п’ятьма країнами-партнерами. Цей приклад став ствердженням думки Г.Я. Гербранді з Альянсу “Ліберали та демократи «За Європу»” щодо фактичного початку діяльності ПА “Євроonest”. “Створення ПА “Євроonest” було не лише для Білорусі, а для всіх країн СхП. Якщо в інших є інтерес до співробітництва, то треба розпочинати роботу”, – зазначив М. Годеа⁹.

Отже, підсумовуючи хід Конференції та враховуючи позицій учасників, К. Вігенін повідомив, що Бюро делегації ЄП в ПА “Євроonest”

⁸ Лист з неопублікованої управлінської документації Комітет з питань європейської інтеграції.

⁹ Зі Звіту неопублікованої управлінської документації Комітету з питань європейської інтеграції.

внесе на розгляд Президенту ЄП Єжи Бузеку відповідні пропозиції, а саме: визначення дати установчого засідання ПА “Євроност”.

Друге засідання Розширеного Бюро делегації ЄП в ПА “Євроност”, яке відбулося 16 вересня 2010 р. у Брюсселі, було присвячене білоруському питанню, а також детальному обговоренню проектів Установчого акта та Регламенту Асамблеї.

Отже, попри невирішеність у 2010 р. питання участі Білорусії в ПА “Євроност”, інституції ЄП продовжували дипломатичні переговори ЄС з національними парламентами східних країн-партнерів з початку 2011 р. Так, від Представництва України при ЄС на виконання доручення МЗС №311/3111-117-384 від 25 лютого 2011 р. були надіслані листи заступнику Міністра Закордонних справ України П. Клімкіну та Голові Комітету з питань європейської інтеграції, в яких повідомлялося про засідання експертів ЄП та національних парламентів країн-партнерів “СхП”. Участь у засіданні взяли представники ЄП і парламенти п’яти країн-партнерів (окрім Білорусії): від ЄП – керівник відділу “СхП” та ПА “Євроност” С. Маззі-Зіссіс та співробітник юридичного відділу М. Аллік; від Азербайджану – керівник юридичного департаменту Л. Гусейнов і радник департаменту щодо європейської інтеграції В. Маммадов; від Вірменії – секретар делегації парламенту Вірменії до “Євроност” К. Шимширям та радник ЄС в парламенті Вірменії Е. Лорензо; від Грузії – головний спеціаліст комітету з питань європейської інтеграції Е. Кардава; від Молдови – радник Представництва Молдови при Євросоюзі Ю. Григоріта і другий секретар Представництва Молдови при ЄС А. Герасім; від України – головний консультант секретаріату ВР України з питань європейської інтеграції Л. Протасенко. Зустріч мала, зі слів головуючої С. Маззі-Зіссіс, технічний, а не політичний характер. Головною метою було визначення спільних з ЄП та країнами-партнерами юридичних питань, які залишалися невизначеними в управлінських документах ПА “Євроност” – Установчому акті та Регламенті. Основну увагу було приділено загальним принципам, структурі, керівництву, складу комітетів, правилам голосування й графіку засідань. Про результативність засідання в лютому 2011 р. свідчила структура ПА “Євроност” як найвищого політичного органу, в складі якої є Бюро – координаційний орган, представлений порівну делегатами ЄП та країн-партнерів; постійні комітети, робочі групи – робочі органи, Секретаріат. Тематика роботи комітетів Асамблеї мала відповідати чотирьом тематичним платформам “СхП”, згідно Спільної декларації 7 травня 2009 р., термін повноважень і керівництво кожного органу мав обиратися окремо.

Завершення третього етапу формування ПА “Євронест” було означене проведенням у ВР України на рівні глав делегацій національних парламентів країн-партнерів “СхП” та ЄП засідань, відповідно 31 березня та 1 квітня 2011 р., присвячених остаточному погодженню нормативних документів Асамблеї та підготовки до її Установчого засідання. При цьому українська делегація відіграла конструктивну роль у наданні повноправної участі Білорусі в ПА “Євронест”. Важливість засідання полягала у визначенні дати початку роботи Асамблеї, приуроченої до Другого Саміту “Східного Партнерства”, запланованого на кінець вересня 2011 року.

Майже дворічна підготовка до підписання установчих документів ПА “Євронест” була завершена й ознаменована підготовкою інавгураційного засідання 3 травня 2011 року. В управлінських документах Комітету з питань європейської інтеграціїє лист-запрошення Є. Бузека, Президента ЄП від 20 квітня 2011 р. до Голови ВР України В. Литвина взяти участь в інавгураційному засіданні 2–3 травня 2011 р. у приміщенні ЄП для підписання з країнами-партнерами Установчого акта. “Парламентська Асамблея “Євронест”, є парламентським виміром та формами діалогу щодо підтримки та просування політики ЄС щодо ініціативи «СхП»”, – зазначив Є. Бузек¹⁰.

На установчих зборах ПА “Євронест” 2 травня 2011 р., Є. Бузек, наголосив на головних завданнях парламентської установи, а саме: зміцнення демократії, ринкової економіки і верховенства права. Парламентська установа покликана стати дієвою платформою багатостороннього співробітництва країн-партнерів для покращення не лише комунікації парламентарів, але й громадян відповідних держав, тим самим підтверджуючи побажання Є. Бузека щодо “об’єднання, створеного людьми і для людей”. За переконанням політика парламентський форум “Євронест” не повинен бути новим дублюючим органом на шляху наближення держав-учасниць до ЄС, адже частка розчарувань і скепсису на тлі відсутності практичних результатів дворічного існування “СхП”, все ж таки присутня.

Інавгураційне засідання 3 травня 2011 р. стало початком діяльності ПА “Євронест” під головуванням Президента ЄП Є. Бузека. Відкриваючи засідання, Голова ЄП привітав усіх присутніх із завершенням роботи по започаткуванню ПА “Євронест”, зазначивши, що започаткування такого формату співробітництва є абсолютною політичною згодою всіх без винятку політичних сил, представлених у ЄП, що є, радше, винятком, аніж

¹⁰ Лист з неопублікованої управлінської документації Комітету з питань європейської інтеграції.

правилом. За його словами, таку підтримку у стінах ЄП мають далеко не всі питання. На думку Президента ЄП, ПА “Євронест” не має існувати у чисто теоретичній площині, а, натомість, повинно мати практичне наповнення. У цьому контексті надзвичайно важливими стали певні виміри, навколо яких парламентська установа має будувати свою діяльність, зокрема зміцнення демократії, прав людини та верховенства права; економічному розвитку країн-учасниць; завершення переговорних процесів щодо угод про асоціацію, складовими яких є створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі; подальше спрощення візових режимів, співробітництво у сфері культури та суспільних контактів. На інавгураційному засіданні представників від Білорусії не було, однак, Є. Бузек, зазначив, що питання повноправної участі цієї країни у ПА “Євронест” є відкритим і за нею залишається 10 належних їй місць.

Під час інавгураційної промови Б. Тарасюк наголосив, що створивши Асамблею, депутати парламентів країн “СхП” та ЄП сформулювали два звернення. “Перше – для громадян східноєвропейських країн: що ми, парламентарії п’яти національних парламентів і ЄП, об’єдналися для наближення наших країн до стандартів і цінностей ЄС з метою, щоб мільйони жителів наших країн одержували переваги від цієї співпраці у вигляді поліпшення рівня життя, посилення демократії і верховенства права”, – зазначив політик. “Якщо це буде досягнуто, якщо люди одержать безвізовий режим для подорожей країнами ЄС, це виправдає створення Парламентської Асамблеї. Якщо цього не буде, ідея буде дискредитована в очах людей”, – додав Б. Тарасюк. Друге звернення депутата було адресоване інституціям Євросоюзу: “Ми, парламентарії, об’єдналися, щоб створити парламентський тиск на інституції ЄС, щоб ЄС не лише говорив про “Східне Партнерство”, але робив щось конкретне”. Він висловив невдоволення реалізацією програм інституціями Євросоюзу у “СхП”. “І це не тільки у питанні ресурсів, фінансування”, – підкреслив Б. Тарасюк¹¹.

Кульмінаційним моментом Інавгураційного засідання ПА “Євронест” стала церемонія підписання установчих документів Асамблеї та обрання Співголів ПА “Євронест”. За одноголосним рішенням учасників Б. Тарасюка було обрано на посаду Співголови Асамблеї від східноєвропейського компоненту та К. Вігеніна – від Європейського Парламенту. На засіданні було сформовано Бюро ПА “Євронест”, до складу якого увійшли Співголови ПА Б. Тарасюк та К. Вігенін та Віце-президенти –

¹¹ Б. Тарасюк, *Euronest має допомогти у запровадженні безвізового режиму*, International weekly, no 16–18 (25.04–15.05.11) 8.

глави національних парламентських делегацій Е. Сулейманов (Азербайджан), В. Ованнесян (Вірменія), Д. Дарчіашвілі (Грузія) та І. Корман (Молдова), депутати ЄП Т. Унгуряну, Р. Чарнецькі, Г.-Я. Гербранді та Я. Саріуш-Вольські. Створено чотири постійних комітети (з політичних питань прав людини та демократії, з питань економічної інтеграції, приведення у відповідність законодавства та конвергенції з політикою ЄС, з питань енергетичної безпеки, з соціальних питань, освіти, культури та громадянського суспільства) і затвердження регламентів їх діяльності¹², а також двох робочих груп. Перша – з питань Білорусі, друга – з питань Регламенту.

У вітальній промові К. Ештон, Верховного комісара ЄС з міжнародних відносин і політики оборони, було зазначено, що одним із завдань діяльності “Євронесту” буде моніторинг ситуації в Білорусі. Саме тому на засіданні й було створено та обрано керівництво Робочої групи Асамблеї з питань Білорусі, співголовами якої стали представник Молдови Д. Дьяков та депутат ЄП Я. Саріуш-Вольські. У свою чергу, Національні збори Республіки Білорусь наголосили на відкритості діалогу з ЄС, але на засадах конструктивізму, взаємоповаги і партнерства¹³.

У своєму виступі Є. Бузек особібно відмітив стан двосторонніх відносин України з ЄС. Зазначивши, що Україна й надалі переживає низку “тривожних сигналів”, зокрема, забезпечення свободи засобів масової інформації, діяльності опозиції тощо.

За період діяльності ПА “Євронест” з 2011 по 2016 роки відбулося п’ять пленарних сесій, проведені у Страсбурзі (Франція, 2011 р.), Баку (Азербайджан, 2012 р.), Брюсселі (Бельгія, 2013 р.), Єревані (Вірменія, 2015 р.) та Брюсселі (Бельгія, 2016 р.).

Перша пленарна сесія ПА “Євронест” відбулася у м. Страсбург 14–15 вересня 2011 р. Українська сторона була представлена делегацією ВР України на чолі з Б. Тарасюком у складі 10 народних депутатів.

У ході пленарної сесії Комітету з політичних питань, прав людини та демократії співдоповідачі Д. Дарчіашвілі та Т. Унгуряну наголосили, що доповідь про “Виклики регіональній безпеці в Східноєвропейських країнах-партнерах” містить важливі сигнали для країн Східноєвропейського компоненту в контексті їх євроінтеграційних прагнень. Так, згідно положень Установчого акта ПА “Євронест” за результатами пленарних

¹² *Constituent Act of the “Euronest” Parliamentary Assembly*. Режим доступу: <http://www.euronest.europarl.europa.eu/euronest/cms/cache/offonce/home/act>.

¹³ К. Ештон, *Парламентська Асамблея “Євронест”*: нові можливості для України на шляху до членства в ЄС, *International weekly*, no 16–18 (25.04–15.05.11) 4.

сесій формулюються рекомендації щодо вдосконалення ініціативи “СхП”¹⁴. Однак, напрацювання головної Доповіді Комітету з політичних питань прав людини та демократії, могли б стати першим політичним документом – зверненням ПА “Євроност” до Саміту “Східного Партнерства” (29 вересня 2011 р. м. Варшава). На порядок денний Комітетів ПА “Євроност” було винесено нагальні питання про перешкоджання праву ЄС, як-то Нагірно-Карабахський конфлікт між Азербайджаном й Вірменією, переслідування політичних лідерів в Україні, дотримання демократичних виборів у Білорусі тощо.

Найбільш дискусійними стали правки з боку української делегації щодо перспективи членства в ЄСй вірменської делегації, яка полягала в узагальненні таких понять, як “суверенітет”, “територіальна цілісність”, “незалежність та непорушність кордонів” в єдине формулювання “...міжнародно-правові принципи, передбачені в Статуті ООН, Гельсінському заключному Акті та інших міжнародних документах...”. Варто відзначити, що внесені Україною правки голосувалися доволі емоційно, оскільки результат підрахунку голосів секретаріатом української делегації свідчив про підтримку цієї правки більшістю голосів, тоді як підрахунок голосів з боку секретаріату компоненту ЄП свідчив не на користь української поправки. Завдяки наполегливості та чіткій позиції Співголови Асамблеї Б. Тарасюка, який запропонував створити рахункову комісію у складі секретаріатів, пропозицію української сторони вдалося відстояти після проведення повторного голосування щодо цього питання.

Отже, Перша пленарна сесія ПА “Євроност” знаменувала про початок повноцінного функціонування її робочих органів – Комітетів та робочих груп для погодження попереднього робочого плану. Доповідь Комітету з політичних питань, прав людини та демократії так і не була прийнята. Провина за провал голосування і неприйняття головної Доповіді ПА “Євроност” лежить повністю на вірменській та азербайджанській делегаціях, які через свою неконструктивну позицію, а також відсутність бажання йти на компроміс, фактично провалили роботу сесії ПА “Євроност”.

Друга пленарна сесія ПА “Євроност” відбулася з 1–4 квітня 2012 р. в Баку. Як зазначив у вітальному слові К. Вігенін: “це перша сесія, на яку ЄП відправив таку чисельну делегацію за межі ЄС, і де присутні близько 40 представників ЄП з 15 держав. В цьому – доказ відданості політиків закладам “СхП” й ПА “Євроност” з бажанням подальшого розвитку діалогу”¹⁵.

¹⁴ *Constituent Act of the “Euronest” Parliamentary Assembly.*

¹⁵ *З протоколу II Пленарної сесії, Баку 2012 р.*

У порівнянні з Першою пленарною сесією ПА “Євронест” досягнення пленарної сесії в м. Баку полягали в ухваленні п’яти змін до діючого Регламенту ПА “Євронест”, у переліку яких дві ініціативи української делегації, а саме: поправка до Резолюції щодо перспективи членства в ЄС країн-учасників “СхП” згідно зі статтею 49 Договору про ЄС, внесена членами української делегації Б. Тарасюком та С. Курпілем (за – 60); резолюція “Торговельні угоди між ЄС і Східноєвропейськими партнерами, включаючи поглиблені та всеохоплюючі зони вільної торгівлі і допомогу ЄС у цій сфері” (за співавторства В. Вечерка – члена Постійної делегації Верховної Ради України в ПА “Євронест”) (за – 72).

Третя пленарна сесія відбулася 27–29 травня 2013 р. у Брюсселі, на якій Віце-президентом Європарламенту Я. Протасевичем щодо України вкотре була озвучена необхідність реформування системи судочинства та припинення вибіркового правосуддя. Єврокомісар з питань розширення та Європейської політики сусідства Ш. Фюле нагадав про зобов’язання Європейського Союзу щодо підписання Угоди про асоціацію із Україною, але водночас підкреслив, що “одна справа для наших партнерів – мати амбіції, і дуже високі амбіції, а інша – забезпечити реалізацію цих амбіцій. Саміт може принести результати лише настільки, наскільки наші партнери готові забезпечити проведення реформ”¹⁶.

Як зазначив Співпрезидент ПА “Євронест” Б. Тарасюк, “Європейський Союз демонструє зі свого боку послідовну позицію, яка полягає в тому, що без виконання Україною умов, які були висунуті ЄС ще у грудні минулого року, та які, крім іншого, включають припинення вибіркового правосуддя, Угода про Асоціацію навряд чи буде підписана”.

У березні 2015 р. в Єревані (Вірменія) в рамках проведення четвертої сесії ПА “Євронест” відбулося спільне засідання з представниками Форуму громадянського суспільства, організоване під егідою Спів-Президентів ПА “Євронест” Б. Тарасюка та Х. Хаутала. Його учасники обговорили досягнення країн ініціативи “СхП” у здійсненні реформ, наголосили на важливій ролі національних парламентів та участі громадянського суспільства у запровадженні реформ у наближенні країн “Східного Партнерства” до ЄС. Після доповідача Комітету з політичних питань було рішуче засуджено Російську військову агресію проти України та незаконну анексію Криму, пролунали заклики до агресора поважати міжнародно визнаний суверенітет України, її територіальну цілісність, а також негайне виведення російських військ з території України.

¹⁶ З протоколу II Пленарної сесії, Баку 2012 р.

Таким чином, ПА “Євронест” – це важлива складова ініціативи ЄС “СхП”. Реалізації її політико-правових засад сприяла діяльність Постійної делегації з числа народних депутатів та Комітету з питань європейської інтеграції. Він формує управлінську документацію, що законодавчо віддзеркалює на папері співпрацю з ПА “Євронест” від ідеї до реалізації, суб’єктивні та об’єктивні політико-правові чинники організаційно-політичних проблем у контексті функціонування цієї міжпарламентської структури ЄС.

Метою ПА “Євронест” є сприяння в забезпеченні адаптації законодавства країн-партнерів із законодавством ЄС. У ряду важливих форм стали проведення пленарних сесій, засідань ПА “Євронест”, під час яких відбувається обмін думками, формуються, відповідно обговоренню нагальних питань та проблем, документи політичного змісту, рекомендації, які подаються до Самітів “СхП” ЄС.

Управлінська документація Комітету з питань європейської інтеграції ВР України становить джерельну базу дослідження праці ПА “Євронест”. На їх підставі стало можливим визначення документальних джерел та етапів щодо початку роботи ПА “Євронест”: I етап – 2007–2008 рр., II – 2009–2010 рр., III – 2010–2011 рр., історико-хронологічний аналіз яких дав об’єктивну панораму процесу формування ПА “Євронест”.

При дослідженні перебігу зазначених у статті Конференцій, спільних зустрічей, засідань яскраво простежується важлива роль Постійної делегації ВР України, особіно Б. Тарасюка. Конструктивність позицій парламентарів України, секретаріату Комітету з питань європейської інтеграції сприяли виробленню пріоритетних принципів роботи ПА “Євронест”, а саме: верховенства права, зміцнення демократії, ринкової економіки.

Вивчення управлінських документів Комітету з питань європейської інтеграції поглиблює дослідження практичної складової процесу гармонізації законодавства України із законодавством ЄС, про що свідчить їх ґрунтовна взаємодія в практичній та медіа-інформаційній площинах.